

Fot. Ewa Kurtkowska

Ustawa o ochronie zwierząt

Obowiązującym aktem prawnym w zakresie ochrony zwierząt jest Ustawa o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U.1997 Nr 111 poz. 724). Niektóre zapisy ustawy zostały zaktualizowane. Najnowszy tekst jednolity ustawy o ochronie zwierząt, uwzględniający zmiany w ustawie o ochronie zwierząt do 24 marca 2020 roku, opublikowano w Obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej 26 marca 2020 r. (Dz. U. 2020 poz. 638).

Zwierzę nie jest rzeczą

Ustawa reguluje postępowanie ze zwierzętami kręgowymi. Zgodnie z jej zapisami, zwierzę jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest zobowiązany do jego szanowania, ochrony i opieki oraz humanitarnego traktowania.

Poza wyjątkami określonymi ustawie, zabronione jest zabijanie zwierząt. Do tych wyjątków należy ubój zwierząt gospodarskich i dzikich utrzymywanych w celu pozyskania mięsa i skór, polowania, połowy, odstrzały i ograni-

czanie zwierząt łownych, zabijanie zwierząt z nakazu powiatowego lekarza weterynarii (np. w wypadku wystąpienia chorób zwalczanych z urzędu – ASF, ptasia grypa, pryszczycyca i inne), zabijanie zwierząt zagrażających bezpieczeństwu i życiu ludzi i innych zwierząt (agresywnych, wściekłych itp.), usypianie ślepych miotów oraz uśmiercanie w celu zakończenia cierpienia zwierzęcia.

Prawo dotyczące ochrony zwierząt zabrania znęcania się nad nimi, czyli umyślnego zadawania lub dopuszczania do zadawania bólu lub cierpienia. W szczególności zabronione jest:

- umyślne zranienie lub okaleczenie zwierzęcia, w tym znakowanie przez wypalanie lub wymrażanie, jak również zabiegi mające na celu zmianę wyglądu zwierzęcia (np. przycinanie psom uszu i ogonów),
- używanie do pracy albo w celach sportowych lub rozrywkowych zwierząt chorych, a także zbyt młodych lub starych oraz zmuszanie ich do czynności, których wykonywanie może powodować ból,
- przeciążanie zwierząt pociągowych i jucznych

ładunkami lub zmuszanie ich do zbyt szybkiego biegu,

- używanie do pracy zwierząt chorych lub niedożywionych,
- używanie do zrywki drewna koni poniżej piątego roku życia,
- bicie zwierząt przedmiotami twardymi i ostrymi lub zaopatrzonymi w urządzenia obliczone na sprawianie specjalnego bólu, bicie po głowie, dolnej części brzucha, dolnych częściach kończyn,
- stosowanie okrutnych metod w chowie lub hodowli,
- utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach, w tym utrzymywanie ich w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa, bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających im zachowanie naturalnej pozycji,
- utrzymywanie zwierzęcia bez odpowiedniego pokarmu lub wody, zgodnie z jego zapotrzebowaniem,
- używanie uprzęży, pęt, stelaży, więzów lub innych urządzeń zmuszających zwierzę do przebywania w nienaturalnej pozycji, powodującej zbędny ból, uszkodzenie ciała albo śmierć,
- wystawienie zwierzęcia domowego lub gospodarskiego na działanie warunków atmosferycznych, które zagrażają jego zdrowiu lub życiu,
- dokonywanie na zwierzętach zabiegów i operacji chirurgicznych przez osoby nieposiadające wymaganych uprawnień, bądź niezgodnie z zasadami sztuki lekarsko-weterynaryjnej, bez zachowania koniecznej ostrożności i oględności oraz w sposób sprawiający ból, któremu można było zapobiec,
- transport zwierząt, przenoszenie lub przepędzanie w sposób powodujący ich zbędne cierpienie i stres,
- przetrzymywanie ryb podczas transportu lub w celu sprzedaży bez dostatecznej ilości wody umożliwiającej oddychanie,
- złośliwe straszenie lub drażnienie zwierząt,
- porzucenie zwierzęcia,
- organizowanie walk z udziałem byków, psów, kogutów,
- obcowanie płciowe ze zwierzętami,
- prowadzenie tresury zwierząt wyłącznie w celu zwiększenia ich agresywności.

Odebrane właścicielowi

W przypadku niewłaściwego obchodzenia się ze zwierzęciem ustawa przewiduje możliwość odebrania go właścicielowi. Jest to możliwe w dwóch trybach:

- tryb zwykły – kiedy zwierzę padło ofiarą znęcania, ale nie znajduje się w stanie bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia. Jest wtedy odbierane na podstawie decyzji administracyjnej,
- tryb interwencyjny – zwierzę jest odbierane natychmiast. Dotyczy to sytuacji, gdy padło ono ofiarą znęcania i dalsze pozostawanie u właściciela zagraża jego życiu i zdrowiu. Do natychmiastowego odebrania zwierzęcia uprawnieni są policjanci, strażnicy gminni i przedstawiciele organizacji społecznej, której statutowym celem jest ochrona zwierząt. Osoba odbierająca powiadamia niezwłocznie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o zabraniu zwierzęcia.

Niezależnie od trybu odebrania, kosztami transportu i dalszej opieki nad zwierzęciem obciążony jest dotychczasowy właściciel.

Od decyzji o odebraniu zwierzęcia przysługuje możliwość odwołania do kolegium odwoławczego w terminie 3 dni. Odebrane zwierzę podlega zwrotowi, jeżeli sąd nie orzeknie przypadku zwierzęcia, a także jeżeli postępowanie w tej sprawie zostanie umorzone.

Zwierzęta domowe

Właściciel zwierzęcia domowego ma obowiązek zapewnić mu pomieszczenie chroniące je przed zimnem, opadami i upałami, z dostępem do światła dziennego. Pomieszczenie musi umożliwiać swobodną zmianę pozycji ciała, odpowiednią karmę i stały dostęp do wody. Niedozwolone jest trzymanie zwierząt domowych na uwięzi, w sposób stały dłużej niż 12 godzin na dobę lub powodujący u nich uszkodzenie ciała lub cierpienie. Długość uwięzi nie może być krótsza niż 3 metry.

Prowadzenie hodowli lub utrzymywanie psów ras agresywnych wymaga zezwolenia wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właścicielowi dla planowanego miejsca utrzymywania zwierzęcia.

W myśl przepisów ustawy zabronione jest:

- sprzedawanie i kupowanie zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach oraz prowadzenie targowisk prowadzących taką sprzedaż,
- sprzedawanie i kupowanie psów i kotów poza miejscem ich hodowli (zakaz nie dotyczy schronisk dla zwierząt),
- wypuszczanie psów bez możliwości ich kontroli i oznakowania umożliwiającego identyfikację opiekuna lub właściciela (zakaz nie dotyczy terenu prywatnego, ogrodzonego w sposób uniemożliwiający wyjście zwierzęcia).

Bezdomne zwierzęta

Gmina ma obowiązek odławiać bezdomne zwierzęta i zapewnić im miejsca w schronisku dla zwierząt oraz ich sterylizację, opiekować się i dokarmiać wolnożyjące koty, wskazać gospodarstwo rolne, które w razie potrzeby zapewni opiekę zwierzętom gospodarskim odebranych ich właścicielom oraz zapewnić całodobową opiekę weterynaryjną zwierzętom w przypadku zdarzeń drogowych z ich udziałem. Sposób realizacji tego obowiązku w gminie powinien zostać określony w drodze uchwały rady gminy. Koszty realizacji tych zadań ponosi gmina.

Do celów rozrywkowych, widowiskowych, sportowych

Zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt, warunki występów, treningów i tresury oraz metody postępowania ze zwierzętami wykorzystywanymi do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych, nie mogą zagrażać ich życiu i zdrowiu ani powodować ich cierpienia. Program występu musi być wcześniej ustalony i zatwierdzony przez Głównego Lekarza Weterynarii albo wskazaną przez niego osobę. Do tresury i pokazów dla celów widowiskowo-rozrywkowych mogą być wykorzystywane tylko zwierzęta urodzone i wychowane w niewoli. Zwierzętom tym muszą być zapewnione warunki egzystencji dostosowane do potrzeb danego gatunku. Zabronione jest wykorzystywanie zwierząt bezpośrednio po transporcie, bez zapewnienia im czasu i warunków koniecznych do regeneracji wypoczynkowo-ruchowej.

Zakazana jest działalność menażerii objazdowych.

Zwierzęta gospodarskie

Utrzymujący zwierzęta gospodarskie ma obowiązek zapewnienia im opieki i właściwych warunków bytowania, nie powodujących urazów i uszkodzeń ciała lub innych cierpień. Zabroniony jest tucz gęsi i kaczek na stłuszczone wątroby, utrzymywanie cieląt na uwięzi, z wyjątkiem pory karmienia, a w czasie jej trwania – nie dłużej niż godzinę. Utrzymywanie cieląt powyżej 8. tygodnia życia w pojedynczych boksach jest dozwolone jedynie w gospodarstwach utrzymujących do 6 cieląt jednocześnie. Utrzymujący zwierzęta gospodarskie jest zobowiązany do przechowywania dokumentacji weterynaryjnej, dotyczącej przebiegu leczenia, przeprowadzonych zabiegów weterynaryjnych oraz padłych zwierząt, przez 3 lata.

Humanitarne uśmiercanie

Uśmiercanie zwierząt może odbywać się wyłącznie w sposób humanitarny, polegający na zadawaniu minimum cierpienia fizycznego i psychicznego. Z wyjątkiem przypadków uboju religijnego, dokonywanego z zachowaniem zasad rytuału, zwierzę kręgowie w ubojni może zostać uśmiercone tylko po przednim pozabawieniu świadomości przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

W przypadku stwierdzenia występowania choroby, określonej w ustawie o ochronie zwierząt jako choroba zwalczana z urzędu, zwierzę może być uśmiercone bez zgody właściciela na podstawie orzeczenia lekarza weterynarii. Za zwierzęta gospodarskie zabite lub poddane ubojowi z nakazu powiatowego lekarza weterynarii, z powodu wystąpienia choroby zakaźnej zwalczanej z urzędu, przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt.

Zabiegi lekarsko-weterynaryjne

Zabiegi lekarsko-weterynaryjne i zootechniczne mogą być wykonywane na zwierzętach wyłącznie przez osoby uprawnione – dla ra-

Fot. Edward Krajewski

towania ich życia lub zdrowia, koniecznego ograniczenia ich populacji oraz te zabiegi, które wynikają z technologii produkcji. Jeżeli wykonywany zabieg jest bolesny, wykonuje się go w znieczuleniu ogólnym lub miejscowym, z wyjątkiem tych zabiegów, które według zasad sztuki weterynaryjnej wykonuje się bez znieczulenia.

Przepisy dotyczące postępowania ze zwierzętami regulują także inne akty prawne:

- Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich Dz.U. 2007 nr 133 poz. 921
- Ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt Dz.U. 2004 nr 91 poz. 872
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97. Dz. Urz. UE L 3 z 05.01.2005
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Dz.U. 2004 nr 69 poz. 625

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt sprawuje Inspekcja Weterynaryjna.

Utrzymujący zwierzęta gospodarskie ma obowiązek zapewnienia im opieki i właściwych warunków bytowania, nie powodujących urazów i uszkodzeń ciała lub innych cierpień.

dr inż. Amelia Prorok DODR

Wrocław 2020 r.

redakcja i korekta: Agnieszka Siegel

opracowanie graficzne i skład: Ewa Kutkowska